

รายงานโครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาคความยากจน
และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของ
ประชาชน

บ้านทัพหลวง หมู่ที่ 7 ตำบลตาหลังใน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
The Local Development Project to Solve the Poverty Problem and
Improve the Life Quality at Baan Thap Luang, Moo 7, Ta Lang
Subdistrict, Wang Nam Yen District, Srakaew Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจางค์	อัจฉริยะโพธา
อาจารย์กนกวรรณ	ปุณณะตระกูล
อาจารย์จุริมาศ	ดีอำมาตย์
อาจารย์พัชรลักษณ์	วัฒนไชย
อาจารย์ ดร.สินีนารถ	สุขทนารักษ์
อาจารย์วีระศักดิ์	ศรีลารักษ์
นางสาวสุชัญญา	ปิ่นสวัสดิ์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รายงานฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ประจำปีงบประมาณ 2562

บทคัดย่อ

โครงการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน บ้านทัพหลวง หมู่ 7 ตำบลตาหลังใน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นโครงการที่อยู่ภายใต้โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นการศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ (Action Learning) เพื่อเข้าใจ เข้าถึง วิถีชีวิตชุมชน และยังเกิดกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning Process) จากกิจกรรมที่มีชุมชนมีส่วนร่วม ขั้นตอนการศึกษา วิเคราะห์ บริบทชุมชน การเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟู และการพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย ผลการดำเนินโครงการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รับแนวทางการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยเริ่มจากชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ความต้องการและคัดเลือกกลุ่มอาชีพปลาแผ่นและน้ำพริกปลาฟู โดยการใช้ปลาที่มีในท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียง ตลอดจนมีความต้องการสร้างผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ให้เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อรองรับโครงการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ทำให้เกิดโอกาสในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างรายได้ โดยมีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟู และการพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมายในการอบรมในหัวข้อการทำบับชีครีวี่ร้อน มุมมองการพัฒนานวัตกรรมทางอาหารสู่ความสำเร็จ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร OTOP ที่ประสบความสำเร็จ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การคิดต้นทุนและการกำหนดราคาขาย จากการวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการ พบว่า ประชาชนมีความสนใจต่อการเรียนรู้องค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพในลักษณะกิจกรรมต่างๆ เป็นอย่างดี และมีผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมอาชีพปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟู จำนวน 10 คน ขณะนี้ ได้มีการผลิตและเริ่มทดลองจำหน่ายน้ำพริกปลาฟูไปแล้ว พบว่า จำหน่ายสินค้าได้ไม่มากนัก เนื่องจากคุณภาพการผลิตยังไม่สม่ำเสมอ ส่งผลทำให้เกิดรายได้เพิ่มไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ จึงควรมีการส่งเสริมคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและสู่สากล อาทิ การควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ การยืดอายุการเก็บรักษา หลักสุขาภิบาลอาหาร เป็นต้น การวางแผนการตลาด และกระบวนการกลุ่มในการสร้างอาชีพให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินโครงการ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานโครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท ได้ดำเนินการในพื้นที่บ้านทัพหลวง หมู่ที่ 7 ตำบลตาหลิ่งใน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ซึ่งได้ดำเนินการตามความต้องการของคนในชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย และสามารถดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายทั้งจากผู้ประสานงานหน่วยงาน และผู้นำในพื้นที่ คณะผู้ดำเนินการจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดความสะดวกราบรื่นตลอดจนขอขอบพระคุณ ท่านวิทยากร บุคลากรและนักศึกษาหลักสูตรครุศึกษาศาสตร์ ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการในทุกๆ ด้าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เบญจางค์	อัจฉริยะโพธา
อาจารย์กนกวรรณ	ปุณณะตระกูล
อาจารย์จรีมาศ	ดีอำมาตย์
อาจารย์พัชรลักษณ์	วัฒนไชย
ดร.สินีนารถ	สุขหนารักษ์
อาจารย์วีระศักดิ์	ศรีลารักษ์
นางสาวสุชัญญา	ปิ่นสวัสดิ์

ปีพุทธศักราช 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญรูป	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้เข้าร่วมโครงการ	2
1.4 ระยะเวลาดำเนินโครงการ	2
1.5 ตัวชี้วัดความสำเร็จและเป้าหมาย	3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชุมชน	4
2.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน	4
2.2 ข้อมูลด้านสภาพนิเวศวิทยา	5
2.3 ข้อมูลด้านสภาพพื้นฐานด้านเกษตรกรรม	7
2.4 ข้อมูลด้านประชากร	10
2.5 ข้อมูลด้านสาธารณสุขโรค	11
2.6 ข้อมูลด้านสังคม	12
2.7 ข้อมูลด้านการศึกษา	16
2.8 ข้อมูลด้านการสาธารณสุข	17
2.9 ข้อมูลด้านศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ และการสันตนาการ	18
2.10 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	20
2.11 ข้อมูลด้านการเมืองและการปกครองท้องถิ่น	25
2.12 ข้อมูลด้านแผนงาน โครงการ และแนวทางการพัฒนาของชุมชน	26
บทที่ 3 กระบวนการและแผนการศึกษาประเด็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ในพื้นที่ (Action Learning)	27
3.1 การวิเคราะห์บริบทชุมชน	27
3.2 การเสริมสร้างความรู้ทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟู	27
3.3 การพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย	28
3.4 การวิเคราะห์ผลสำเร็จในดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหา ความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	28
3.5 แผนกิจกรรมการดำเนินโครงการ	28

บทที่ 4 ผลการศึกษาประเด็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ (Action Learning)	30
4.1 ผลการวิเคราะห์บริบทชุมชน	30
4.2 ผลการเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาแผ่น และน้ำพริกปลาฟูให้แก่กลุ่มเป้าหมาย	37
4.3 ผลการพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มเป้าหมาย	39
4.4 ผลการวิเคราะห์ผลสำเร็จในดำเนินโครงการพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน	44
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะของการศึกษาประเด็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ (Action Learning)	46
5.1 สรุปผลการดำเนินโครงการ	46
5.2 บทเรียนที่ได้รับและข้อเสนอแนะ	46
5.3 ข้อเสนอแนะ	47
เอกสารอ้างอิง	48
ภาคผนวก	49
ภาคผนวก ก กิจกรรมการสำรวจบริบทชุมชน และความต้องการของชุมชน	50
ภาคผนวก ข สูตรและวิธีการทำปลาแผ่นและน้ำพริกปลาฟู	57
ประวัติผู้รับผิดชอบโครงการ	60

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อมูลครัวเรือนบ้านทัพหลวง	10
2 แผนกิจกรรมการดำเนินโครงการ	28

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1	แผนที่การเข้าถึงชุมชนบ้านทัพหลวง	6
2	ทรัพยากรแหล่งน้ำของชุมชน	7
3	การปลูกพืชผลการเกษตรของชุมชน	8
4	การจำหน่ายผักสวนครัวแก่พ่อค้าคนกลาง	9
5	การเลี้ยงสัตว์ของชุมชน	9
6	ภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชน	15
7	ตัวอย่างอาหารของชุมชน	20
8	ลานรับซื้อผักสวนครัว	21
9	ร้านค้าภายในชุมชน	23
10	แผนที่บริบทชุมชน	32
11	กิจกรรมการเสนอแนวทางการพัฒนาอาชีพ	37
12	กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร	38
13	กิจกรรมการพัฒนาอาชีพให้กับครัวเรือนเป้าหมาย	41
14	ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มเป้าหมายผลิตได้	44
15	การวิเคราะห์ผลสำเร็จด้วย SWOT analysis	45
16	กิจกรรมการสำรวจบริบทชุมชน	51
17	กิจกรรมการสำรวจความต้องการของชุมชน	56